

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΑΜΙΛΛΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΟΜΒΟΥ

1		<p>Τα ταυροκαθάψια, τοιχογραφία από το ανάκτορο της Κνωσού, 1500-1400 π.Χ., Ηράκλειο, Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>
2		<p>Ακροβάτης σε στάση κυβίστησης, χρυσή επένδυση λαβής σπαθιού, 1700-1600 π.Χ., Ηράκλειο, Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>
3		<p>Δύο μικρά παιδιά αγωνίζονται στην πυγμαχία, τοιχογραφία από το Ακρωτήριο της Θήρας, 1600 περ. π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>
4		<p>Η αρματοδρομία που διοργάνωσε ο Αχιλλέας προς τιμήν του Πατρόκλου. Οι θεατές παρακολουθούν από την εξέδρα τους αγωνιζόμενους καθώς φτάνουν με το τέθριππο, λεπτομέρεια παράστασης μελανόμορφου αγγείου, 580-570 π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>
5		<p>Ο μουσικός διαγωνισμός ανάμεσα στον Απόλλωνα και το Μαρσύα, ελεύθερη απόδοση ανάγλυφης πλάκας από βάση αγαλμάτων από τη Μαντίνεια, 320 π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
7		<p>Οι σύντροφοι του Οδυσσέα κωπηλατούν καθώς εκείνος είναι δεμένος στο κατάρτι του πλοίου για να μην παρασυρθεί από το επικίνδυνο τραγούδι των Σειρήνων, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας ερυθρόμορφου αγγείου, 480-470 περ. π.Χ., Λονδίνο, British Museum</p>

9		<p>Ο διαγωνισμός ομορφιάς ανάμεσα στην Αθηνά, την Αφροδίτη και την Ήρα με κριτή τον Πάρη, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας ερυθρόμορφης κύλικας, 440 π.Χ., Βερολίνο, Staatliche Museen</p>
10		<p>Ο Πέλοπας και η Ιπποδάμεια επάνω σε άρμα, λεπτομέρεια ερυθρόμορφου αμφορέα, 410 π.Χ., Αρέτσο, Museo Archeologico Nazionale. Photo © Soprintendenza per I Beni Archeologici della Toscana. Firenze-Museo Archeologico Nazionale di Arezzo</p>
11		<p>Η αρματοδρομία του Πέλοπα και του Οινόμαου, ανατολικό αέτωμα του ναού του Δία στην Ολυμπία, 470 π.Χ. – 456 π.Χ., αρχαία Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηλείας</p>
12		<p>Γενική άποψη του αρχαιολογικού χώρου στην Ολυμπία. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηλείας</p>
13		<p>Πανοραμική άποψη του θεάτρου των Δελφών. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Φωκίδος</p>
14		<p>Άποψη του Ναού του Απόλλωνα στην Κόρινθο. Φωτογράφος: Αλέξανδρος Μποτονάκης, Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Κορινθίας</p>
15		<p>Άποψη του Σταδίου στη Νεμέα. Φωτογράφος: Αλέξανδρος Μποτονάκης, Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Κορινθίας</p>

16

Αγώνισμα με ταύρο, όψη αργυρού νομίσματος. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Λάρισας

17

Το Στάδιο του Ασκληπιείου της Επιδαύρου, Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Αργολίδας

18

Νεαρή αθλήτρια ανασηκώνει το ρούχο της για να μην την εμποδίζει στο τρέξιμο, χάλκινο ειδώλιο, 550-540 π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ

19

Ο ηνίοχος, χάλκινο άγαλμα, 478-474 π.Χ., Δελφοί, Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΑΜΙΛΛΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ. ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ 7-11 ΕΤΩΝ.

1		<p>Σκηνή από την παλαίστρα, παράσταση ερυθρόμορφης κύλικας, 460 π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>
2		<p>Αναπαράσταση της εισόδου που οδηγεί στο στάδιο της Ολυμπίας.</p>
3		<p>Σκηνές από τη ζωή των νέων στην παλαίστρα, τρεις πλευρές ανάγλυφης βάσης, 510 π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>
4		<p>Νέο κορίτσι, μαρμάρινο άγαλμα, από το Ναό της Αρτέμιδος στη Βραυρώνα, τέλη 4^{ου} αι. π.Χ., Βραυρώνα, Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Ανατολικής Αττικής</p>
5		<p>Νέοι δρομείς τρέχουν, λεπτομέρεια παράστασης μελανόμορφου αγγείου, 540 περ. π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>
6		<p>Μουσικός αγώνας, παράσταση ερυθρόμορφου αγγείου, τέλη 5^{ου} αι. π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>

7		<p>Νέος αθλητής περνά το στεφάνι στο κεφάλι του, μαρμάρινο αναθηματικό ανάγλυφο, 460 περ. π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ</p>
8		<p>Νεαρός αναβάτης ιππεύει ένα άλογο, χάλκινο άγαλμα, 140 περ. π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ</p>
9		<p>Φτερωτή ανδρική μορφή που αναπαριστά ίσως τον Αγώνα, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης ερυθρόμορφου αμφορέα, 480 περ. π.Χ. Λονδίνο, British Museum</p>

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΑΜΙΛΛΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ. ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ 12-15 ΕΤΩΝ.

1		<p>Νέος ασκείται με μπάλα, μαρμάρινη επιτύμβια στήλη, 400-375 περ. π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ</p>
2		<p>Φτερωτή ανδρική μορφή που αναπαριστά ίσως τον Αγώνα, ελεύθερη απόδοση όψης αργυρού τετράδραχμου από την Πεπάρηθο (Σκόπελο), 500-480 περ. π.Χ. Λονδίνο, British Museum</p>
3		<p>Κεφάλι από χάλκινο αγαλμάτιο του Δία, 520-510 περ. π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ</p>

4		<p>Προετοιμασία αθλητών, παράσταση ερυθρόμορφου κρατήρα, 400-375 περ. π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ</p>
5		<p>Οπλιτοδρόμοι έτοιμοι να ξεκινήσουν να τρέχουν, μελανόμορφη παράσταση παναθηναϊκού αμφορέα, 350 περ. π.Χ. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Αθηνών</p>
6		<p>Δύο αθλητές πυγμαχούν, παράσταση ερυθρόμορφου αμφορέα, 500-475 περ. π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ</p>
7		<p>Σκηνές σατυρικού δράματος, λεπτομέρεια παράστασης ερυθρόμορφου αγγείου σε ελεύθερη απόδοση, 400 περ. π.Χ. Νάπολη, Museo Archeologico Nazionale</p>
8		<p>Νικητής ιπποδρομίας πάνω στο άλογό του, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης μελανόμορφου αμφορέα, 540-520 περ. π.Χ. Λονδίνο, British Museum</p>

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΑΜΙΛΛΑΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ. ΜΙΚΡΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

1		<p>Σκηνή παλαίστρας, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης ερυθρόμορφου αμφορέα, 515 περ. π.Χ. Παρίσι, Musée du Louvre</p>
2		<p>Νεαρός αθλητής κρατάει στα χέρια του αλτήρες και ετοιμάζεται να κάνει άλμα, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας μελανόμορφης κύλικας, 510 περ. π.Χ. Παρίσι, Musée du Louvre</p>
3		<p>Ηνίοχος πάνω στο τέθριππο άρμα του ετοιμάζεται να αγωνιστεί, λεπτομέρεια παράστασης μελανόμορφου αγγείου, 510 περ. π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>
4		<p>Νεαρός αθλητής ιππεύει το άλογό του, χάλκινο ανάγλυφο, 550-540 περ. π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>
5		<p>Νέοι ασκούνται σε διάφορα αθλήματα, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης ερυθρόμορφης κύλικας, 520 περ. π.Χ. Βερολίνο, Antikenmuseum</p>
6		<p>Το γυμνάσιο και η παλαίστρα στους Δελφούς όπως ήταν τον 4^ο αι. π.Χ., μακέτα. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Φωκίδος</p>

7		<p>Άποψη του Σταδίου στη Νεμέα. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Κορινθίας</p>
8		<p>Πανοραμική άποψη του σταδίου στην Ολυμπία. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηλείας</p>
9		<p>Ο Ευριπίδης, ελεύθερη απόδοση μαρμάρινης προτομής, 350-300 π.Χ. Νάπολη, Museo Archeologico Nazionale</p>
10		<p>Ο θεός Διόνυσος ξαπλωμένος σε ανάκλιτρο υποδέχεται τους υποκριτές, μαρμάρινο αναθηματικό ανάγλυφο, 420-400 π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>
11		<p>Ο οπλισμός του Έκτορα, ελεύθερη απόδοση παράστασης ερυθρόμορφου αμφορέα, 505 περ. π.Χ. Μόναχο, Staatliche Antikensammlungen</p>
12		<p>Πληγωμένη Αμαζόνα, μαρμάρινο άγαλμα, 150 περ. π.Χ. Ρώμη, Musei Capitolini. Photo ©Roma, Musei Capitolini, Archivio Fotografico dei Musei Capitolini</p>
13		<p>Αθλητής κρατά περήφανος τα σύμβολα της νίκης του, 150 περ. μ.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>

14		<p>Έφιππος νέος κρατάει κλαδί φοίνικα, όψη αργυρού τετράδραχμου, 323-316 π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ</p>
15		<p>Εμπρόσθια όψη με τη θεά Αθηνά και οπίσθια όψη με παράσταση πάλης και φτερωτή Νίκη που ετοιμάζεται να περάσει λευκή κορδέλα στο νικητή του αγώνα, λεπτομέρειες παραστάσεων παναθηναϊκού αμφορέα, 363/2 π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ</p>
16		<p>Εμπρόσθια όψη με νικητή αθλητή που κρατά κλαδιά και κόκκινες κορδέλες ως στολίδια της νίκης του και οπίσθια όψη με φτερωτή θεά Νίκη που ετοιμάζεται να περάσει λευκή κορδέλα στο νικητή, λεπτομέρειες παραστάσεων ερυθρόμορφου αμφορέα, 490 περ. π.Χ., Αγία Πετρούπολη, The State Hermitage Museum. Photo © The State Hermitage Museum, St. Petersburg</p>
17		<p>Το χορηγικό μνημείο του Λυσικράτη στην οδό Τριπόδων στην Αθήνα, 334 π.Χ. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Αθηνών</p>
18		<p>Θριαμβευτική υποδοχή αλόγου νικητή σε αγώνες ιπποδρομίας, λεπτομέρεια παράστασης μελανόμορφου παναθηναϊκού αμφορέα, Ναύπλιο, Αρχαιολογικό Μουσείο. © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Αργολίδας</p>

12 ΑΘΛΟΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΗΡΑΚΛΗ!

1		<p>Ο Ηρακλής παλεύει με το λιοντάρι της Νεμέας, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης ερυθρόμορφου αμφορέα, 520 π.Χ. Λονδίνο, British Museum</p>
2		<p>Ο Ηρακλής έτοιμος να εξοντώσει τη Λερναία Ύδρα, ελεύθερη απόδοση της δεύτερης μετόπης του οπισθόδομου του Ναού του Δία, 470-456 π.Χ. Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
3		<p>Ο Ηρακλής παλεύει με το ελάφι της Κερύνειας, ελεύθερη απόδοση της πέμπτης μετόπης του οπισθόδομου του Ναού του Δία, 470-456 π.Χ. Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
4		<p>Ο Ηρακλής μεταφέρει τον Ερυμάνθιο Κάπρο στο βασιλιά Ευρυσθέα που κρύβεται μέσα σε ένα πιθάρι, ελεύθερη απόδοση της πρώτης μετόπης του πρόναου του Ναού του Δία, 470-456 π.Χ. Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
5		<p>Ο Ηρακλής δίνει στην Αθηνά κάποιες από τις σκοτωμένες Στυμφαλίδες όρνιθες, ελεύθερη απόδοση της τρίτης μετόπης του οπισθόδομου του Ναού του Δία, 470-456 π.Χ. Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
6		<p>Ο Ηρακλής έτοιμος να συγκρουστεί με τον ταύρο της Κρήτης, ελεύθερη απόδοση της τέταρτης μετόπης του οπισθόδομου του Ναού του Δία, 470-456 π.Χ. Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο</p>

7		<p>Ο Ηρακλής έχει καταφέρει να πιάσει ένα από τα επικίνδυνα άλογα του Διομήδη, ελεύθερη απόδοση της δεύτερης μετόπης του πρόναου του Ναού του Δία, 470-456 π.Χ. Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
8		<p>Ο Ηρακλής ετοιμάζεται να σκοτώσει την αμαζόνα Ιππολύτη που έχει πέσει στο έδαφος, ελεύθερη απόδοση της έκτης μετόπης του οπισθόδομου του Ναού του Δία, 470-456 π.Χ. Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
9		<p>Ο Ηρακλής έτοιμος να χτυπήσει με το ρόπαλό του τον τρισώματο Γηρυόνη, ελεύθερη απόδοση της τρίτης μετόπης του πρόναου του Ναού του Δία, 470-456 π.Χ. Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
10		<p>Ο Ατλαντας φέρνει τα μήλα των Εσπερίδων στον Ηρακλή που όσο τον περίμενε στήριζε στους ώμους του τον Ουρανό. Η Αθηνά τον βοηθάει για να μπορέσει να πάρει τα μήλα, ελεύθερη απόδοση της τέταρτης μετόπης του πρόναου του Ναού του Δία, 470-456 π.Χ. Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
11		<p>Ο Ηρακλής τραβάει με ένα σκοινί τον Κέρβερο δηλώνοντας την επιτυχή έκβαση του άθλου του, ελεύθερη απόδοση της πέμπτης μετόπης του πρόναου του Ναού του Δία, 470-456 π.Χ. Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο</p>

Η ΛΑΜΠΑΔΗΔΡΟΜΙΑ ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΤΩΡΑ

1	 A black and white illustration of two runners in classical attire. The runner on the left is handing a torch to the runner on the right, who is also holding a torch. They are both in mid-stride.	<p>Δύο δρομείς μεταφέρουν διαδοχικά την ιερή λαμπάδα, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης ερυθρόμορφου αγγείου, τέλη 5ου αι. π.Χ. Παρίσι, Musée du Louvre</p>
2	 A black and white illustration of a lampadephoros (torch runner) in the center, wearing a crown and holding a torch. To his left is Nike (Victory) with wings, and to his right is a priest in a long robe. They are standing on a platform with a small altar or table in front of them.	<p>Ο λαμπαδηδρόμος, φορώντας το χαρακτηριστικό διάδημα και κρατώντας τη λαμπάδα, στέκεται μπροστά από το βωμό. Στα αριστερά του βρίσκεται μια φτερωτή Νίκη και δεξιά του ένας ιερέας με μακρύ χιτώνα, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης ερυθρόμορφου αγγείου, 410 π.Χ., Λονδίνο, British Museum</p>

ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΤΑΞΙΔΕΨΑΝ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

1	 A black and white illustration of a group of runners in various stages of a race, shown in profile, running from left to right.	<p>Αθλητές αγωνίζονται στο αγώνισμα του δρόμου, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης Παναθηναϊκού αμφορέα, 530-520 π.Χ. Νέα Υόρκη, Metropolitan Museum of Art</p>
2	 A black and white illustration of two athletes performing a high jump. One athlete is in mid-air, clearing a bar, while the other is on the ground, possibly acting as a spotter or judge.	<p>Αθλητές καθώς πραγματοποιούν το άλμα τους κρατώντας στα χέρια τους αλτήρες. Κοντά τους στέκεται ο κριτής του αγώνα, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης ερυθρόμορφης κύλικας, 510-500 π.Χ. Βοστώνη, Museum of Fine Arts</p>
3	 A black and white illustration of a discus thrower in a dynamic pose, with one arm raised and the discus held behind his head, ready to be thrown.	<p>Δισκοβόλος καθώς ετοιμάζεται να πετάξει τον δίσκο του, ελεύθερη απόδοση ρωμαϊκού μαρμαρίνου αντίγραφου του χάλκινου αγάλματος του δισκοβόλου του Μύρωνα του 460-450 π.Χ., 2ος αι. μ.Χ., Ρώμη. Museo Nazionale Romano - Palazzo Massimo</p>
4	 A black and white illustration of a javelin thrower in a dynamic pose, with one arm extended forward and the javelin held behind his back, ready to be thrown.	<p>Ο ακοντιστής λίγο πριν ρίξει το ακόντιό του, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης ερυθρόμορφης κύλικας, 420 περ. π.Χ. Βερολίνο, Staatliche Museen</p>

5		<p>Οι δύο παλαιστές παλεύουν σπρώχνοντας ο ένας τον άλλον με το κεφάλι τους. Αριστερά ένας άλτης έτοιμος να πραγματοποιήσει το άλμα του και δεξιά ένας ακοντιστής ετοιμάζεται να πετάξει το ακόντιό του, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας ανάγλυφης παράστασης επιτύμβιας στήλης από τον Πειραιά, 510 π.Χ. Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
6		<p>Δύο μικρά παιδιά με περίζωμα (φαρδιά ζώνη γύρω από τη μέση) πυγμαχούν, ελεύθερη απόδοση τοιχογραφίας από το κτήριο Β του προϊστορικού οικισμού του Ακρωτηρίου, 16ος αι. π.Χ. Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
7		<p>Αγώνας παγκρατίου. Ο παγκρατιαστής από αριστερά κάνει λαβή τραβώντας το πόδι του αντιπάλου του με σκοπό να τον ρίξει κάτω. Δεξιά στέκεται ο κριτής, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας Παναθηναϊκού αμφορέα, αρχές 5ου αι. π.Χ. Νέα Υόρκη, Metropolitan Museum of Art</p>
8		<p>Ο ηνίοχος περιμένει το σύνθημα για την έναρξη του αγώνα. Φοράει μακρύ χιτώνα και στα χέρια του κρατά τα ηνία και το μαστίγιο, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης μελανόμορφου αγγείου, 510 περ. π.Χ. Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
9		<p>Ένας έφηβος σηκώνει δύο ακατέργαστους λίθους, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης ερυθρόμορφης κύλικας, 500 περ. π.Χ. Würzburg, Martin von Wagner Museum</p>
10		<p>Ο Γανυμήδης παίζει με τον τροχό κρατώντας έναν κόκορα, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης ερυθρόμορφου κρατήρα, 500-460 π.Χ. Παρίσι, Musée du Louvre</p>
11		<p>Κολυμβητής πηδά στο νερό από ψηλή εξέδρα, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας τοιχογραφίας από τον τάφο του Βουτηχτή στην Ποσειδωνία, 480 π.Χ. Ποσειδωνία, Museo Archeologico Nazionale di Paestum</p>

12		<p>Νέοι παίζουν το παιχνίδι «κερητίζειν», ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας ανάγλυφης βάσης από επιτύμβιο μνημείο, 6ος αι. π.Χ. Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
13		<p>Νέος ασκείται στο παιχνίδι της σφαίρας με τα πόδια. Δίπλα του στέκεται ένας μικρός δούλος, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας ανάγλυφης επιτύμβιας λουτροφόρου, 350 περ. π.Χ. Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο</p>
14		<p>Ο Οδυσσέας και οι σύντροφοί του που κωπηλατούν προσπαθούν να αποφύγουν το επικίνδυνο τραγούδι των Σειρήνων, ελεύθερη απόδοση λεπτομέρειας παράστασης ερυθρόμορφου αγγείου, 480-470 περ. π.Χ. Λονδίνο, British Museum</p>
15		<p>Το στάδιο του Ασκληπιείου της Επιδαύρου, Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ Εφορεία Αρχαιοτήτων Αργολίδας</p>

ΦΩΤΟΘΗΚΗ

1		<p>Η Νίκη του Παιωνίου, μαρμάρινο άγαλμα, 421 περ. π.Χ., Ολυμπία, Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηλείας</p>
2		<p>Γυναίκες που παίζουν με τη σφαίρα, λεπτομέρεια ερυθρόμορφης παράστασης, Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>
3		<p>Φτερωτή ανδρική μορφή που αναπαριστά τον Αγώνα, λεπτομέρεια παράστασης μελανόμορφης κύλικας, 520 περ. π.Χ., Αγία Πετρούπολη, The State Hermitage Museum. Photo © The State Hermitage Museum, St. Petersburg</p>
4		<p>Άλτης κρατά αλτήρες καθώς ετοιμάζεται να κάνει το άλμα του, παράσταση ερυθρόμορφης κύλικας, Αθήνα, Μουσείο Αρχαίας Αγοράς. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Αθηνών</p>
5		<p>Αθλητής ετοιμάζεται να περάσει στο κεφάλι του κορδέλα ως ένδειξη της νίκης του, μυροδοχείο, Αθήνα, Μουσείο Αρχαίας Αγοράς. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Αθηνών</p>
6		<p>Ο Παναγιώτης Παρασκευόπουλος στο αγώνισμα της δισκοβολίας στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896. Φωτογράφος: Albert Meyer. Photo © Μουσείο Μπενάκη</p>
7		<p>Ο Hermann Weingartner κέρδισε την τρίτη θέση στο αγώνισμα των κρίκων στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896. Φωτογράφος: Albert Meyer. Photo © Μουσείο Μπενάκη</p>

8		<p>Ο Σπύρος Λούης, Ολυμπιονίκης μαραθωνοδρόμος στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες του 1896., Φωτογράφος: Albert Meyer. Photo © Μουσείο Μπενάκη</p>
9		<p>Ο αθλητής Τσιβούκας ετοιμάζεται να ρίξει το δίσκο στους αθλητικούς αγώνες στο Αφιόν Καραχισάρ, ενώ η Μικρασιατική Εκστρατεία βρισκόταν σε εξέλιξη. Photo ©ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ</p>
10		<p>Η Νίκη στεφανώνει αθλητή της δισκοβολίας, ενθύμιο των πρώτων σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων του 1896 στην Αθήνα βασισμένο σε πίνακα του Ν. Γύζη. © Εθνικό Ιστορικό Μουσείο</p>
11		<p>Ο Ποσειδώνας και η Αθηνά αγωνίζονται για το ποιος θα προσφέρει το πιο χρήσιμο δώρο στην πόλη της Αθήνας και να γίνει ο πολιούχος θεός της, ερυθρόμορφη υδρία, μέσα 4^{ου} αι. π.Χ., Αγία Πετρούπολη, The State Hermitage Museum. Photo © The State Hermitage Museum, St. Petersburg</p>
12		<p>Τα ταυροκαθάψια, τοιχογραφία από το ανάκτορο της Κνωσού, 1500-1400 π.Χ., Ηράκλειο, Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>
13		<p>Δύο μικρά παιδιά αγωνίζονται στην πυγμαχία, τοιχογραφία από το Ακρωτήρι της Θήρας, 1600 περ. π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α./ΤΑΠ</p>
14		<p>Εμπρόσθια όψη με νικητή αθλητή που κρατά κλαδιά και κόκκινες κορδέλες ως στολίδια της νίκης του και οπίσθια όψη με φτερωτή θεά Νίκη που ετοιμάζεται να περάσει λευκή κορδέλα στο νικητή, λεπτομέρειες παραστάσεων ερυθρόμορφου αμφορέα, 490 περ. π.Χ., Αγία Πετρούπολη, The State Hermitage Museum. Photo © The State Hermitage Museum, St. Petersburg</p>

15

Νέος ασκείται με μπάλα, μαρμάρινη επιτύμβια στήλη, 400-375 περ. π.Χ., Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο.
Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ

16

Άποψη του Ναού του Απόλλωνα στην Κόρινθο.
Φωτογράφος: Αλέξανδρος Μποτονάκης. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Κορινθίας

17

Γενική άποψη του αρχαιολογικού χώρου στην Ολυμπία.
Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Ηλείας

18

Πανοραμική άποψη του θεάτρου των Δελφών. Photo © ΥΠ.ΠΟ.Α../ΤΑΠ, Εφορεία Αρχαιοτήτων Φωκίδος